

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фармацевтичних технологій та менеджменту
Кафедра управління та забезпечення якості у фармації

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

(назва освітньої компоненти)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
освітньої компоненти**

підготовки _____ Перший (бакалаврський) рівень освіти
(назва рівня вищої освіти)
галузі знань _____ 22 Охорона здоров'я
(шифр і назва галузі знань)
спеціальності _____ 227 Фізична терапія, ерготерапія
(код і найменування спеціальності)
освітньої програми _____ Фізична терапія
(найменування освітньої програми)
спеціалізації (й) _____ 227.01 Фізична терапія
(найменування освітньої програми)

2023 рік
рік створення

Робоча програма освітньої компоненти Безпека життєдіяльності спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія освітньої програми Фізична терапія (3,10д), (3,10з) спеціалізації 227.01 Фізична терапія для здобувачів вищої освіти 1 курсу.

Розробники:

ЛІСНА Анастасія, доцент кафедри управління та забезпечення якості у фармації, канд. фармац. наук, доцент

(вказати ПРІЗВИЩЕ, ім'я авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри управління та забезпечення якості у фармації

Протокол від «01» вересня 2023 року № 1

Зав. кафедри

управління та забезпечення якості у фармації _

(підпис)

_ проф. Тетяна КРУТСЬКИХ
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Робоча програма схвалена на засіданні профільної методичної комісії з економіко-управлінських та соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол від «05» вересня 2023 року № 1

Голова профільної комісії
з економіко-управлінських
та соціально-гуманітарних дисциплін

(підпис)

проф. Алла НЕМЧЕНКО
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис освітньої компоненти

Мова навчання: українська

Статус освітньої компоненти: вибіркова

Передумови вивчення освітньої компоненти: «Безпека життєдіяльності» входить до комплексу підготовки фахівців, який забезпечується освітніми компонентами: «Хімія», «Біофізика», «Біологія», тощо.

Предметом вивчення освітньої компоненти «Безпека життєдіяльності» є набуття студентами компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій і природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання.

Інформаційний обсяг освітньої компоненти. На вивчення освітньої компоненти відводиться 90 годин 3 кредита ЄКТС.

2. Мета та завдання освітньої компоненти

Метою викладання освітньої компоненти «Безпека життєдіяльності» є забезпечення безпечних і нешкідливих умов життєдіяльності при роботі в закладах охорони здоров'я які включають негативну дію на людину та навколишнє природне середовище, приймати продуктивні рішення у сфері БЖД.

Основними **завданнями** освітньої компоненти «Безпека життєдіяльності» є підготовка до прийняття та реалізації заходів, спрямованих на забезпечення:

- засвоєння студентами методів і технологій прогнозування НС;
- вивчення застосування інструментів, що використовуються при побудові та підтримці визначення рівня ризику та обґрунтування заходів, спрямованих на відвернення НС, локалізації та ліквідації наслідків НС.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Освітня компонента «Безпека життєдіяльності» забезпечує набуття здобувачами освіти компетентностей:

Інтегральні компетентності:

- Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією, ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

Загальні компетентності:

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності

- Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, визначені членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.
- Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.

Інтегративні кінцеві *програми результати навчання* (ПРН), формуванню яких сприяє освітня компонента:

- Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

• Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибирати оптимальні методи та засоби збереження життя.

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач освіти повинен **знати:**

- правила техніки безпеки, особистої гігієни, асептики та антисептики;
- особливості захисту від небезпек;

володіти:

- методикою визначення основних шкідливих та небезпечних факторів;
- методикою праці прогнозування та оцінки обстановки в зоні НС;
- методикою організації та проведення навчання з БЖД.

4. Структура освітньої компоненти

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах					
	Денна форма					
	у тому числі					
	всього	л	сем.	пз	лаб.	с. р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності						
Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек.	19	2	-	5	-	12
Тема 2. Небезпека – потенційне джерело шкоди. Система «людина – життєве середовище» та її компоненти. Основні джерела небезпеки та їх класифікація.	18	2	-	5	-	11
Тема 3. Ризик – як оцінка небезпеки. Характеристика ризиків, види, матриця оцінки. Управління ризиком.	18	2	-	5	-	11
Тема 4. Умови життєдіяльності людини. Людина –. Як біологічний та соціальний об'єкт. Діяльність і потреби людини.	16	1	4	-	-	11
Тема 5. Взаємодія людини з навколишнім середовищем. Здоров'я людини. Вплив негативних факторів оточуючого середовища на здоров'я.	16	1	4	-	-	11
Контроль змістового модулю 1	1	-	-	1	-	-
Разом за змістовим модулем 1	88	8	8	16	-	56
Семестровий залік	2	-	-	2	-	-
<i>Усього годин</i>	90	8	8	18	-	56

5. Зміст програми освітньої компоненти

Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності.

Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Головні визначення – безпека життєдіяльності як предмет, небезпека, безпека, надзвичайна ситуація. Основні види надзвичайних ситуацій аварія, катастрофа, стихійне лихо. Ознаки надзвичайної ситуації. Класифікація надзвичайних ситуацій за джерелом, та масштабом. Види природних, техногенних, соціальних та комбінованих надзвичайних ситуацій. Класифікація небезпек (небезпечних факторів) за природою та дією на організм людини.

Тема 2. Небезпека – потенційне джерело шкоди. Система «людина – життєве середовище» та її компоненти. Основні джерела небезпеки та їх класифікація. Природні загрози та характер їхніх проявів. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах

проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі. Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами. Гідродинамічні об'єкти і їхнє призначення. Причини виникнення гідродинамічних небезпек (аварій). Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення; встановлення вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), викрадання зброї та небезпечних речовин з об'єктів їхнього зберігання, використання, перероблення або під час транспортування.

Тема 3. Ризик – як оцінка небезпеки. Характеристика ризиків, види, матриця оцінки. Управління ризиком. Характеристика ризиків. Класифікація ризиків. Визначення індивідуального ризику (добровільного та вимушеного), соціального ризику. Поняття прийняттого та неприйняттого ризику. Концепція допустимого ризику. Аналіз ризику: оцінювання, керування, моніторинг. Управління ризиком.

Тема 4. Умови життєдіяльності людини. Людина – Як біологічний та соціальний об'єкт. Діяльність і потреби людини. Оптимальні та допустимі параметри природного, виробничого, побутового та соціально-політичного середовища забезпечення комфортних умов життєдіяльності людини. Духовне середовище людини. Соціально – політичне середовище. Класифікація об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій. Аналіз аварійних ситуацій під час технологічного тероризму. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Зростання злочинності як фактор небезпеки. Види злочинних посягань на людину. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Фактори, що підвищують імовірність наразитись на небезпеку.

Тема 5. Взаємодія людини з навколишнім середовищем. Здоров'я людини. Вплив негативних факторів оточуючого середовища на здоров'я. Здоров'я людини, як медико-біологічна та соціальна категорія. Вплив негативних факторів оточуючого середовища на здоров'я людини. Раціональний спосіб життя та харчування Організація життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях, ліквідація їх наслідків. Надання допомоги потерпілому при нещасних випадках. Безпека життєдіяльності пацієнта під час проведення фізичної терапії. Безпека фізичного терапевта під час виконання професійних обов'язків

Семестровий залік

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
		Денна форма
1	Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек.	2
2	Тема 2. Небезпека – потенційне джерело шкоди. Система «людина – життєве середовище» та її компоненти. Основні джерела небезпеки та їх класифікація.	2
3	Тема 3. Ризик – як оцінка небезпеки. Характеристика ризиків, види, матриця оцінки. Управління ризиком.	2
4	Тема 4. Умови життєдіяльності людини. Людина –. Як біологічний та соціальний об'єкт. Діяльність і потреби людини.	1
5	Тема 5. Взаємодія людини з навколишнім середовищем. Здоров'я людини. Вплив негативних факторів оточуючого середовища на здоров'я.	1
Усього годин		8

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
		Денна форма
1	Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек.	-
2	Тема 2. Небезпека – потенційне джерело шкоди. Система «людина – життєве середовище» та її компоненти. Основні джерела небезпеки та їх класифікація.	-
3	Тема 3. Ризик – як оцінка небезпеки. Характеристика ризиків, види, матриця оцінки. Управління ризиком.	-
4	Тема 4. Умови життєдіяльності людини. Людина –. Як біологічний та соціальний об'єкт. Діяльність і потреби людини.	4
5	Тема 5. Взаємодія людини з навколишнім середовищем. Здоров'я людини. Вплив негативних факторів оточуючого середовища на здоров'я.	4
Усього годин		8

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
		Денна форма
1	Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек.	5
2	Тема 2. Небезпека – потенційне джерело шкоди. Система «людина – життєве середовище» та її компоненти. Основні джерела небезпеки та їх класифікація.	5
3	Тема 3. Ризик – як оцінка небезпеки. Характеристика ризиків, види, матриця оцінки. Управління ризиком.	5
4	Тема 4. Умови життєдіяльності людини. Людина –. Як біологічний та соціальний об'єкт. Діяльність і потреби людини.	-
5	Тема 5. Взаємодія людини з навколишнім середовищем. Здоров'я людини. Вплив негативних факторів оточуючого середовища на здоров'я.	-
Контроль ЗМ 1		1

Семестровий залік з модуля 1: «Безпека життєдіяльності»	2
Усього годин	18

9. Теми лабораторних занять

Не передбачено робочим навчальним планом.

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
		Денна форма
1	Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек.	12
2	Тема 2. Небезпека – потенційне джерело шкоди. Система «людина – життєве середовище» та її компоненти. Основні джерела небезпеки та їх класифікація.	11
3	Тема 3. Ризик – як оцінка небезпеки. Характеристика ризиків, види, матриця оцінки. Управління ризиком.	11
4	Тема 4. Умови життєдіяльності людини. Людина –. Як біологічний та соціальний об'єкт. Діяльність і потреби людини.	11
5	Тема 5. Взаємодія людини з навколишнім середовищем. Здоров'я людини. Вплив негативних факторів оточуючого середовища на здоров'я.	11
Усього годин		56

Завдання для самостійної роботи

1. Фізичні небезпеки. Основні види. Джерела в природі і техносфері. Механізм дії. Можливі наслідки. Способи захисту.
2. Хімічні небезпеки. Основні види. Джерела в природі і техносфері. Шляхи потрапляння в організм. Механізм дії. Можливі наслідки. Способи захисту.
3. Біологічні небезпеки. Основні види. Джерела в природі і техносфері. Механізм дії. Можливі наслідки. Способи захисту.
4. Психофізіологічні небезпеки. Основні види. Механізм дії. Можливі наслідки. Способи захисту.
5. Соціальні небезпеки. Основні види. Можливі наслідки. Способи захисту.
6. Можливі небезпеки, з якими може зустрітися людина при роботі в аптеці. Способи захисту та правила поведінки.
7. Можливі небезпеки, з якими може зустрітися людина у вдома. Способи захисту та правила поведінки.
8. Можливі небезпеки, з якими може зустрітися людина при поїздки на відпочинок. Способи захисту та правила поведінки.
9. Можливі небезпеки, з якими може зустрітися людина на вулиці міста. Способи захисту та правила поведінки.
10. Секти. Види. Способи заманювання людини. Можливі дії.
11. Шахрайство. Види. Можливі дії.
12. Харчові добавки (Е), основні групи. Вплив на організм. Можливі наслідки.
13. Косметичні засоби. Види. Основні компоненти. Вплив на організм. Можливі негативні наслідки.

14. Радіація. Основні види. Джерела в природі і техносфері. Механізм впливу. Можливі наслідки. Способи захисту.
15. Косметичні процедури. Види. Вплив на організм. Можливі наслідки. Способи захисту.
16. Суїцид. Види. Статистика по Україні. Причини. Методи допомоги.
17. БАДи. Основні види фірм на території України по БАДам. Негативні наслідки БАДів на здоров'я людини.
18. Наркотичні речовини. Основні види. Механізм дії. Можливі наслідки. Статистика по Україні. Способи допомоги залежній людині.
19. Алкоголь і тютюн. Механізм дії. Можливі наслідки. Статистика по Україні. Способи допомоги алко-і табако-залежним.
20. Ігроманія. Види. Можливі наслідки. Статистика по Україні. Способи допомоги ігроманозалежним.
21. Домашні тварини. Види. Захворювання, пов'язані з ними. Можливі наслідки. Способи захисту.
22. Кримінальні небезпеки. Види. Статистика по Україні. Можливі наслідки для людини. Способи захисту.
23. Економічна криза. Причини. Порядок дій.
24. Небезпеки в косметичному салоні. Види, можливі наслідки. Способи захисту.
25. Небезпеки в перукарському салоні. Види, можливі наслідки. Способи захисту.
26. Нові види небезпек, що виникли в результаті інтенсивного розвитку інформаційних технологій. Можливі наслідки. Способи захисту.
27. Небезпеки, пов'язані з посиленням високочастотного електромагнітного фону. Способи захисту від них.
28. Небезпеки, пов'язані з порушеннями прав на конфіденційну інформацію. Види. Можливі наслідки. Способи захисту.
29. Можливі способи маніпулювання людиною за допомогою сучасних технологій. Можливі наслідки. Способи захисту.
30. Небезпеки у фінансовій сфері, зумовлені незахищеністю сучасних засобів комунікації. Види. Можливі наслідки. Способи захисту.
31. Обман. Причини обману. Основні ознаки обману: міміка, жести, пози людини, що обманює.

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Оцінка з освітньої компоненти визначається з урахуванням результатів поточної навчальної діяльності здобувача вищої освіти та оцінок засвоєння ним окремих модулів.

Успішність кожного здобувача вищої освіти оцінюється за 100-бальною шкалою.

За поточну навчальну діяльність в межах модуля здобувач вищої освіти може отримати 60 балів. Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може набрати під час складання підсумкового модульного контролю з урахуванням балів за самостійну роботу – 40 балів.

Оцінювання поточної навчальної діяльності (проводиться під час кожного заняття) – контроль теоретичних знань, практичних умінь та навичок. При засвоєнні кожної теми змістового модуля 1 за поточну навчальну діяльність здобувачам виставляються бали за всі види діяльності, які в кінці вивчення змістового модуля сумуються. В залежності від кількості набраних балів здобувач може отримати за вивчення модуля на практичних заняттях **максимально 60 балів або мінімально — 36 балів.**

Застосовується така система бальних оцінок для **практичних занять**: за кожну тему змістового модулю 1 здобувач може набрати **min -9 бали, max — 15 бали** за одну академічну годину навчання.

Система оцінювання, бали	Критерії оцінки
9-11	виставляється студенту, який: <ul style="list-style-type: none"> виявив недостатньо глибокі знання основного програмного матеріалу при усній або письмовій відповіді на теоретичне запитання; практичне завдання виконав самостійно, але допустив значні помилки в арифметичних розрахунках і т.п.
12-13	виставляється студенту, який: <ul style="list-style-type: none"> виявив повне знання програмного матеріалу при усній або письмовій відповіді на теоретичне запитання, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустив окремі несуттєві помилки; практичне завдання (розрахункова задача, ситуаційне завдання, графічне завдання та ін.) виконано студентом самостійно, але допустив незначні помилки в арифметичних розрахунках і т.п.
14-15	виставляється студенту, який: <ul style="list-style-type: none"> виявив всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу при усній або письмовій відповіді на теоретичні запитання, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонструвати знання основної і додаткової літератури, передбачені на рівні творчого використання; практичне завдання (розрахункова задача, ситуаційне завдання, графічне завдання та ін.) виконано студентом самостійно без помилок та містить пояснення проведеного рішення.

Для допущення до семестрового заліку здобувач вищої освіти повинен здати всі теми з освітньої компоненти та скласти контроль засвоєння ЗМ 1 на прохідний бал.

Контроль засвоєння ЗМ проводиться у формі заліку за затвердженими білетами. Модуль вважається зарахованим, якщо здобувач вищої освіти набрав не менше мінімального балу.

Застосовується така система бальних оцінок для **контролю засвоєння ЗМ 1** здобувач може набрати **min – 15 балів, max — 25 балів**.

Система оцінювання, бали	Критерії оцінки
15-18	виставляється студенту, який: <ul style="list-style-type: none"> виявив недостатньо глибокі знання основного програмного матеріалу при усній або письмовій відповіді на теоретичне запитання; практичне завдання виконав самостійно, але допустив значні помилки в арифметичних розрахунках і т.п.
19-22	виставляється студенту, який: <ul style="list-style-type: none"> виявив повне знання програмного матеріалу при усній або письмовій відповіді на теоретичне запитання, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустив окремі несуттєві помилки; практичне завдання (розрахункова задача, ситуаційне завдання, графічне завдання та ін.) виконано студентом самостійно, але допустив незначні помилки в арифметичних розрахунках і т.п.
23-25	виставляється студенту, який: <ul style="list-style-type: none"> виявив всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного

	<p>матеріалу при усній або письмовій відповіді на теоретичні запитання, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонструвати знання основної і додаткової літератури, передбачені на рівні творчого використання;</p> <ul style="list-style-type: none"> практичне завдання (розрахункова задача, ситуаційне завдання, графічне завдання та ін.) виконано студентом самостійно без помилок та містить пояснення проведеного рішення.
--	---

Схема нарахування та розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль 1						
T1	T2	T3	T4	T5	ЗМ1	100
15	15	15	15	15	25	

T1, T2 ... T5 – теми змістового модулю.

12. Форми поточного та семестрового контролю успішності навчання

Поточний контроль: усне опитування, складання тестових завдань, виступи (наукові доповіді, презентації), активна участь у дискусіях, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач тощо.

Контроль змістового модуля: складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач тощо.

Форма семестрового контролю: семестровий залік.

13. Методичне забезпечення

1. Робоча програма освітньої компоненти.
2. Слайдові, текстові та аудіографічні лекції.
3. Тестові завдання для щоденного контролю.
4. Завдання для самостійної роботи здобувачів.
5. Тестові завдання для самостійного контролю.
6. Комплекти білетів з еталонами відповідей для контролю змістових модулів.

14. Рекомендована література

Основна

1. Безпека життєдіяльності : підручник / О. І. Запорожець, Б. Д. Халмурадов, В. І. Применко. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 447 с.
2. Березуцький В. В. Безпека людини у сучасних умовах : моногр. Нац. техн. ун-т "Харківський політехн. ін-т". Харків : ФОП Мезіна В. В., 2018. 208 с.
3. Березуцький В. В. Основи професійної безпеки та здоров'я людини : підручн. Харків : НТУ "ХПІ", 2018. 553 с.
4. Жуковина О. В., Грецька Г. А. Безпека життєдіяльності : метод. рек. до практ. та семінар. занять здобувачами вищої освіти усіх спец. Харків : НФаУ, 2021. 118 с.
5. Жуковина О. В., Грецька Г. А. Безпека життєдіяльності : метод. рек. до виконання самост. роботи здобувачами вищої освіти усіх спец. Харків : НФаУ, 2021. 18 с.
6. Запорожець О.І. Безпека життєдіяльності: підручн. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 448 с.
7. Соціальна та виробнича безпека діяльності : навч. посібник [для здобувачів вищої освіти спец. «Освітні, педагогічні науки» освітньої програми «Педагогіка вищої школи»] / А. А. Котвіцька [та ін.] ; за ред. доц. О. В. Жуковіної ; НФаУ, Державна служба України з питань **праці**. Харків : НФаУ, 2019. 220 с.

Допоміжна

1. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: підручн. / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ: Каравела, 2021. 268 с.
2. Вахонєва Т.М. Основи охорони праці в Україні: навч. посіб. К.: Дакор, 2019. 508 с.
3. Желібо Є.П., Сагайдак І.С. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. Унт державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2020. 256 с
4. Коваленко, С.М. Особливості організації охорони праці в закладах фармації/ С.М. Коваленко, А.Г. Лісна // Актуальні проблеми якості, менеджменту і економіки у фармації і охороні здоров'я : матеріали І Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Харків, 19 трав. 2023 р. Харків: НФаУ, 2023. С. 164-165.
5. Лісна, А.Г. "Актуальність фармацевтичного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій" / А.Г. Лісна, С.М. Коваленко // Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України : матеріали ІХ Всеукр. заочної наук.-практ. інтернет-конф., м. Київ, 28. квіт. 2023 р. Київ: УДУ, імені Михайла Драгоманова 2023. С. 93-94.
6. Мелех Л.В. Безпека життєдіяльності та охорона праці: навч. посібн. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219 с.
7. Сокурєнко В.В. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручн. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2021. 308 с.
8. Lisna A.G., Kovalenko S.M., Litvinova O.V. Directions for improvement of the system of labor protection management at a pharmaceutical enterprise using digital technologies // Annals of Mechnikov Institute. - 2023. - №2. - 31-36 p.

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. ISO 26000:2010 «Настанова по соціальній відповідальності» ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.
2. OHSAS 18002 «Керівництво з впровадження OHSAS 18001»
3. SA 8000:2001 «Соціальна відповідальність» SAI SA8000: 2001 «Social Accountability International».
4. ДСТУ 3891-99 «Безпека у надзвичайних ситуаціях». Київ. Держ. Стандарт.1999р.
5. ДСТУ-П OHSAS 18001 Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.230-2007 „ССБТ. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги”.
6. Керівництво з систем управління охороною праці - МОП-СУОП 2001, ILO-OSH 2001 // Міжнародне бюро праці, м. Женева – 2001.
7. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».
8. НАОП 1.4.32-2.70-86 (ОСТ 25 1147-86) „Галузева система управління охороною праці.
9. OHSAS 18001:2007 «Система менеджменту охорони здоров'я та безпеки персоналу».
10. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України № 4004-ХІІ від 24.02.1994 (редакція від 09.08.2023) : zakon5.rada.gov.ua.
11. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України № 1105-ХІV від 23.09.1999 (редакція від 29.07.2023) : zakon5.rada.gov.ua.
12. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України № 15/98-ВР (редакція від 16.10.2022) : zakon5.rada.gov.ua.
13. Про захист людини від інфекційних хвороб: Закон України № 1645-ІІІ від 06.04.2000 (редакція від 07.09.2023) : zakon5.rada.gov.ua.
14. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України № 1908-ІІІ від 13.07.2000 (редакція від 31.03.2023) : zakon5.rada.gov.ua.
15. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України № 2245-ІІІ від 18.01.2001 (редакція від 31.03.2023) : zakon5.rada.gov.ua.
16. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України № 877 від 26.12.2007 (редакція від 31.13.2023) : zakon5.rada.gov.ua.

17. Про охорону атмосферного повітря: Закон України № 2707-ХІІ від 16.10.1992 (редакція від 03.01.2021) : zakon5.rada.gov.ua.

18. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України № 1264-ХІІ від 25.06.1991 (редакція від 09.07.2023) : zakon5.rada.gov.ua.

19. Про охорону праці: Закон України № 2695-ХІІ від 14.10.1992 (редакція від 31.03.2023) : zakon5.rada.gov.ua.

20. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці // Держгірпромнагляд від 7 лютого 2008.

15. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

1. Сайт кафедри управління та забезпечення якості у фармації НФаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://quality.nuph.edu.ua/>.

2. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://rada.gov.ua>

4. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/catalog/ministerstvo-okhoroni-zdorovya-ukraini/>

5. Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.dsns.gov.ua/>.

6. Офіційний сайт Державної служби України з питань праці [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://dsp.gov.ua/>.

7. Офіційний сайт бібліотеки ім. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>